

คู่มือ

แนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตาม
และช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน

“พาน้องกลับมาเรียน”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

จากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๕๕๐) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่กำหนดให้มีการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ให้มีสมรรถนะและลักษณะที่ดี สมวัยทุกด้าน โดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคตสามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัย ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิ และหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ออกประกาศนโยบายและ จุดเน้น ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน เพื่อเพิ่มโอกาสที่มีคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายและนโยบายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ให้ความสำคัญใน การจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนไทยอย่างน้อยควรได้รับการศึกษาถึงระดับก่อนระดับ อุดมศึกษา และได้กำหนดให้คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างน้อยจบการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา ๙ ปี แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน ซึ่งข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันที่ต้องติดตามค้นหาให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๒๘๘,๓๔ คน จากข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันดังกล่าวจำเป็นต้องหาแนวทางในการดำเนินงาน ป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรีเขต ๒ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการติดตาม ค้นหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา และได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพอย่างน้อย จบการศึกษาภาคบังคับ หรือได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการฝึกอบรมอาชีพ และพัฒนาฝีมือเพื่อการมี งานทำ โดยระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่หรือ ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ จึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน ตามโครงการ "พาน้อง กลับมาเรียน" เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	
สารบัญ.....	
บทที่ ๑ บทนำ.....	
๑. ความเป็นมาและความสำคัญ.....	
๒. เป้าหมาย	
๓. วัตถุประสงค์.....	
๔. ขอบเขตการดำเนินงาน.....	
๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	
๖. คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
๑. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการพาน้องกลับมาเรียน.....	
๒. ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒.....	
๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒.....	
๒.๒ สถานการณ์ปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันของ.....	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒	
๓. ปัญหา สาเหตุและวิธีแก้ไขปัญหาของเด็กออกกลางคันและตกหล่นระหว่างการศึกษาภาคบังคับ	
๔. แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๔๕ .	
๕. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพาน้องกลับมาเรียน	
๖. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพาน้องกลับมาเรียน	
บทที่ ๓ แนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน "พาน้องกลับมาเรียน" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒	
๑. แนวทางการป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่น	
๒. แนวทาง เฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคัน	
ที่กลับเข้าระบบการศึกษา	
๓. แนวทางการป้องกัน เฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคัน	
ที่กลับเข้าระบบการศึกษา จำแนกตามสาเหตุ	
๔. แนวทางการติดตามเด็กตกหล่นและออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา	
บทที่ ๔ แนวทางการดำเนินงานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒	
๑. หลักการ	
๒. วัตถุประสงค์.	
๓. วิธีการดำเนินงาน	
๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ ๕ บทบาทของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
๑. บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
๒. บทบาทของสถานศึกษา	
๓. บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญญภาพ

ภาพที่

หน้าที่

๑. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนขาดเรียน
๒. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีนักเรียนย้ายโรงเรียน
๓. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีนักเรียนถึงแก่กรรม.
๔. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานานและไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่
๕. แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดตกหล่นของสำนักงานเขตพื้นที่
๖. แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดตกหล่นของสถานศึกษา
๗. แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดตกหล่นของครอบครัว ผู้ปกครอง
๘. แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดตกหล่นของภาคีเครือข่ายความร่วมมือ .
๙. แผนภูมิแสดงแนวทางเฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
๑๐. แผนภูมิแสดงแนวทางเฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกทางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ต่อ)
๑๑. แผนภูมิแสดงแนวทางเฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของสถานศึกษา
๑๒. แผนภูมิแสดงแนวทางเฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของสถานศึกษา (ต่อ)
๑๓. แผนภูมิแสดงแนวทางเฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของของครอบครัว ผู้ปกครอง
๑๔. แผนภูมิแสดงแนวทางเฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของภาคีเครือข่ายความร่วมมือ
๑๕. กิจกรรมการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน
๑๖. การลงพื้นที่ติดตาม ช่วยเหลือ และเยี่ยมบ้านนักเรียน

บทที่ ๑ บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ "รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า" โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับต้องการให้เด็กที่อยู่ในผืนแผ่นดินไทยทุกคนได้เข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน และเข้าศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องรับเด็กในเขตพื้นที่บริการ หรือเด็กในความรับผิดชอบที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดได้เข้าศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ และได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตลอดคือปัญหาที่เด็กส่วนหนึ่งไม่สามารถเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ โดยสาเหตุต่าง ๆ และปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนเกิดขึ้นมานาน และดูจะเป็นปัญหาปกติของโรงเรียนที่ผู้เกี่ยวข้องหลายคนเห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่เป็นปัญหา จึงไม่ได้หาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาทำให้เกิดผลเสียหลายต่อประเทศหลายประการ ทั้งความสูญเสียงบประมาณทางการศึกษา ที่รัฐจัดให้มีการศึกษาทำให้ทรัพยากรบุคคล ที่ควรจะเป็นกำลังของชาติ กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีปัญหา และต้องเสียงบประมาณในการแก้ไขปัญหาบุคคล ที่อาจจะก่อขึ้นเป็นการสูญเสียเปล่าด้านการศึกษา เมื่อคำนวณต้นทุนผลผลิตด้านการศึกษาอย่างมากและที่สำคัญ การแก้ปัญหาเด็กออกกลางคันเป็นการช่วยเหลือเด็กให้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพันธกิจในการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้กับเด็กทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องตามพันธกิจ จึงมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนป้องกันผู้เรียนไม่ให้หลุดออกจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งเสริมการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันในสถานศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกตกหล่นและเด็กออกกลางคันในสถานศึกษา โดยจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกตกหล่นและเด็กออกกลางคัน "พาน้องกลับมาเรียน" ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกตกหล่นและเด็กออกกลางคัน "พาน้องกลับมาเรียน" ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒. เป้าหมาย

๒.๑ เด็กในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ ที่มีอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับทุกคน

๒.๒ เด็กนักเรียนที่ขาดเรียน หรือมาเรียนบ้างไม่มาเรียนบ้าง หรือติดตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพระยะสั้น ๆ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ ได้รับการติดตามให้กลับเข้ามาเรียนในระบบ จนจบการศึกษาภาคบังคับ

๒.๓ เด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หรือออกกลางคันไปแล้วที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับได้รับการติดตามให้กลับมาเรียนในสถานศึกษาจนจบภาคบังคับ หรือเรียนต่อ ณ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จนจบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาของกรมส่งเสริมการเรียนรู้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อกำกับ ติดตามช่วยเหลือเด็กในเขตพื้นที่บริการที่มีอายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับได้เข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับทุกคน

๓.๒ เพื่อติดตามเด็กนักเรียนที่ขาดเรียน หรือมาเรียนบ้างไม่มาเรียนบ้าง หรือติดตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพระยะสั้น ๆ ให้กลับเข้ามาเรียนในระบบจนจบการศึกษาภาคบังคับ

๓.๓ เพื่อป้องกันผู้เรียนที่อยู่ในระบบการศึกษาไม่ให้หลุดออกจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งเสริมการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

๓.๔ ติดตามเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันหรือออกกลางคันให้กลับมาเรียนในระบบหรือเรียนต่อที่การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจนจบการศึกษาภาคบังคับ

๓.๕ เพื่อติดตามค้นหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

๓.๖ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยจนจบการศึกษาภาคบังคับหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาฝีมือเพื่อการมีงานทำ

๓.๗ เพื่อดูแล ช่วยเหลือ ส่งต่อ โดยบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับทั้งในด้านก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

๔. ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน "พาน้องกลับมาเรียน" ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒ มีดังนี้

๔.๑ สำรวจ รวบรวม ข้อมูลนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หรือออกกลางคัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒

๔.๒ แต่งตั้งคณะทำงานและจัดตั้งศูนย์ประสานงาน "พาน้องกลับมาเรียน"

๔.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน ปีการศึกษา ๒๕๖๗

๔.๔ ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ฯ เพื่อระดมความคิดเห็น และหาแนวทางการป้องกัน เฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล และเด็กกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันให้สามารถเรียนต่อจนจบการศึกษาภาคบังคับ

๔.๕ ติดตามเด็กขาดเรียนหรือมาเรียนบ้างไม่มาเรียนบ้างเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันหรือออกกลางคัน ให้กลับเข้ารับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ

๔.๖ ลงพื้นที่ติดตาม และให้การช่วยเหลือ โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน และการเยี่ยมบ้านนักเรียน

๔.๗ ประสานการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในจังหวัดให้มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้กลับมาเข้าสู่ระบบการศึกษาและจบการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ เด็กในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒ ได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันมีโอกาสเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพเพิ่มขึ้น

๕.๒ มีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุแนวโน้มการออกกลางคัน หรือการออกกลางคันของนักเรียนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ทำให้อัตราการออกกลางคันลดน้อยลงหรือหมดไปในที่สุด

๕.๓ เด็กในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ กลับมาเรียนในระบบการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับหรือเรียนต่อที่ ณ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่

๖. คำนินยามศัพท์เฉพาะ

๖.๑ แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กเข้าเรียน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการในการนำเด็กเข้าระบบการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖.๒ การเรียนต่อเนื่อง หมายถึง การเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ต่อเนื่องจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๖.๓ การศึกษาภาคบังคับ หมายถึง การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

๖.๔ เด็ก หมายถึง เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่เด็กที่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับแล้ว

๖.๕ เด็กตกหล่น หมายถึง เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับที่ยังไม่ได้เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖.๖ เด็กที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หมายถึง เด็กที่กำลังเรียนอยู่แต่มีแนวโน้มออกจากสถานศึกษาด้วยสาเหตุต่างๆ ก่อนเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี

๖.๗ เด็กออกกลางคัน หมายถึง เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับที่เคยเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้วแต่ออกจากสถานศึกษาด้วยสาเหตุต่าง ๆ ก่อนที่จะจบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี

๖.๘ เด็กเสี่ยงออกกลางคัน หมายถึง นักเรียนที่ตามกลับเข้ามาเรียนใหม่หลังจากที่ออกกลางคันไปแล้ว หรือนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษา แต่สถานะสภาพอาจต้องออกจากการศึกษาก่อนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัญหาและสาเหตุ ๑๑ ด้าน ดังนี้ ๑) ความจำเป็นของครอบครัว ๒) ย้ายถิ่นที่อยู่ ๓) รายได้ไม่เพียงพอ ๔) สุขภาพหรือความพิการ ๕) ความประพฤติและการปรับตัว ๖) ผลกระทบจาก COVID-19 ๗) เสี่ยงต่อการกระทำผิด ๘) การคมนาคมไม่สะดวก ๘) ๙) สมรส ๑๐) ผลการเรียนและ ๑๑) ผู้ปกครองไม่ใส่ใจ ซึ่งแต่ละปัญหาและสาเหตุมีรายละเอียด ดังนี้

๖.๘.๑ ความจำเป็นของครอบครัว หมายถึง เด็กที่มีสภาพและความจำเป็นทางครอบครัวส่งผลกระทบต่อทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาหรือเรียนต่อได้ เช่น ต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัวต้องหยุดเรียนเพื่อเลี้ยงลูกเนื่องจากท้องไม่พร้อม ต้องดูแลบิดา - มารดาที่เจ็บป่วย ครอบครัวหย่าร้างพักอาศัยกับผู้สูงอายุตามลำพัง ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เด็กเร่ร่อน ถูกทอดทิ้งให้อยู่ในความอุปการะของผู้ที่มีใช้บิดา - มารดา

๖.๘.๒ ย้ายถิ่นที่อยู่ หมายถึง เด็กที่ย้ายติดตามผู้ปกครอง ย้ายที่อยู่อาศัยจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาหรือเรียนต่อได้

๖.๘.๓ รายได้ไม่เพียงพอ หมายถึง เด็กที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ขาดแคลนเสื้อผ้า อาหาร รวมทั้งการขาดผู้อุปการะดูแลค่าเล่าเรียน ส่งผลกระทบต่อทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาหรือเรียนต่อได้

๖.๘.๔ สุขภาพหรือความพิการ หมายถึง เด็กที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายมีโรคประจำตัวเจ็บป่วยเรื้อรัง โรคติดต่อโรคร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาหรือเรียนต่อได้ หรือเด็กมีความพิการ ๙ ประเภท ได้แก่ ๑) บกพร่องทางการเห็น ๒) บกพร่องทางการได้ยิน ๓) บกพร่องทางสติปัญญา ๔) บกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ๕) ปัญหาทางการเรียนรู้ ๖) บกพร่องทางการพูดและภาษา ๗) ปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ๘) ออทิสติก และ ๙) พิกัดซ้อนส่งผลกระทบต่อทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาหรือเรียนต่อได้

๖.๘.๕ ความประพฤติและการปรับตัว หมายถึง เด็กที่มีความประพฤติและปฏิบัติตัวขัดกับระเบียบของสถานศึกษา ไม่สามารถปรับสภาพตัวเองให้เข้ากับสังคมหรือสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีปัญหากับครูผู้สอนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ต้องคดี ชู้สาว หรือมีคู่ครอง ส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๘.๖ ผลกระทบจาก COVID - 19 หมายถึง เด็กหรือครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID - 19 ส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๘.๗ เสี่ยงต่อการกระทำผิด หมายถึง เด็กที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงยาเสพติด พักอาศัยอยู่ในแหล่งอบายมุข ที่อาจส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๘.๘ การคมนาคมไม่สะดวก หมายถึง เด็กพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีระยะทางห่างไกลจากสถานศึกษา หรืออยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกล พื้นที่ป่าเขา เกาะ แกร่ง รอยตะเข็บชายแดน และไม่สะดวกในการเดินทาง ส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๘.๙ สมรส หมายถึง เด็กที่สมรสแล้วเป็นปัญหาส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๘.๑๐ ผลการเรียน หมายถึง คือ เด็กที่ติด ๐, ร, มส. สะสมจนเป็นปัญหาส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๘.๑๑ ผู้ปกครองไม่ใส่ใจ หมายถึง เด็กที่ผู้ปกครองไม่สนใจ ปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความสำคัญกับบุตรหลาน ส่งผลกระทบบังทำให้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระดับชั้นต่อไปได้

๖.๙ พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช ๒๕๔๕

๖.๑๐ พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือบุคคลอื่นที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา มีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาและเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๖.๑๑ ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และหมายรวมถึงบุคคลที่เด็กอยู่ด้วยเป็นประจำหรือเด็กที่อยู่รับใช้ การงาน

๖.๑๒ สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒

๖.๑๓ เขตพื้นที่บริการ หมายถึง เขตบริการที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นขอบเขตในการรับนักเรียน

๖.๑๔ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดปราชญ์บุรี โดยมอบหมายอำนาจให้คณะกรรมการการรับนักเรียนระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามหลักเกณฑ์ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๖.๑๕ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการพาน้องกลับมาเรียน

ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ พบข้อมูลเด็กออกกลางคัน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐๖ เขต จำนวนเด็กออกกลางคัน ๑,๑๑๖ คน (ข้อมูล DMC ณ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๗) รัฐบาลและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พยายามหาแนวทางช่วยกันทุกวิถีทางที่จะสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กเหล่านี้ เพราะหลายคนที่ออกจากระบบการศึกษาเกิดจากปัญหาและมีเหตุผลต่าง ๆ เช่น ความจำเป็นของครอบครัว เพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเป็นบริบทโดยรวมที่ต้องหาข้อมูลเหล่านี้เพื่อเดินทางไปแก้ปัญหาไปที่ละจุด ทั้งนี้ พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำชับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง ให้ขับเคลื่อนโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน ระยะ ๒” อย่างจริงจัง ให้ความเชื่อมั่นว่า การศึกษาจะเป็นกุญแจสำคัญสู่การสร้าง ความมั่นคงในชีวิต และ ไม่เพียงติดตามค้นหาพาเด็กให้กลับสู่โรงเรียน แต่มีการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนค่าอุปกรณ์การเรียนค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าหนังสือเรียนให้กับนักเรียนทุกคน รวมทั้งค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจนและค่าอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขยายโอกาส พร้อมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (learn to earn) ให้โรงเรียนสร้างการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” ไม่มีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและออกกลางคัน

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ นางเกศทิพย์ ศุภวานิช รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โฆษกสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดเผยว่า ตนได้รับมอบหมายจาก ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับความห่วงใยเรื่องนักเรียนแวนลอย ซึ่งอาจนำไปสู่กรณีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยขอให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วางแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องนี้ให้ชัดเจน นั้น

นางเกศทิพย์ ศุภวานิช กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพ (Thailand Zero Dropout) เป็นนโยบายที่ รัฐบาลให้ความสำคัญและกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยได้สั่งการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเดินทางมาตรวจ ขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ให้กลายเป็นศูนย์ และมอบหมายให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นแกนนำร่วมกันในการบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศเด็กและเยาวชนในช่วงอายุ ๓-๑๘ ปี เป็นรายบุคคล ระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้ง ๒๑ หน่วยงานทั่วประเทศ กับฐานข้อมูลของทะเบียนราษฎร์ของ กระทรวงมหาดไทย พบว่าปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา ยังมีเด็กและเยาวชนในช่วงอายุดังกล่าว กว่า ๑.๐๒ ล้านคน ที่ไม่พบข้อมูลในระบบการศึกษาของทั้ง ๒๑ หน่วยงาน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาฯ ร่วมกับ ๑๐ หน่วยงานพันธมิตร เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ และเริ่ม Kick off กระบวนการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาทั้ง ประเทศ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา

สำหรับนักเรียนแวนลอย หมายถึง นักเรียนที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อนักเรียนในชั้นต่าง ๆ ที่ โรงเรียนจัดทำขึ้นตอนต้นปีการศึกษาหรือมีชื่ออยู่ในสมุดประเมินผลรายวิชา และขาดเรียนนานโดยไม่ทราบสาเหตุ ไม่มีตัวตน มิได้ลาออกจากโรงเรียน และโรงเรียนไม่สามารถจำหน่ายรายชื่อออกจากทะเบียนนักเรียนได้ เนื่องจาก เป็นนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (ป.๑ - ม.๓) ซึ่งจากการรายงานข้อมูลจำนวนนักเรียนจากระบบ จัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center : DMC) ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

พบว่า มีนักเรียนแขวนลอยจำนวนทั้งสิ้น ๑๑,๕๖๒ คน โดยในการจัดสรรงบประมาณตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะจัดสรรให้เฉพาะนักเรียนที่มีตัวตนอยู่ในสถานศึกษาเท่านั้น โดยไม่ได้จัดสรรให้กับนักเรียนแขวนลอย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการจำหน่ายนักเรียนแต่ละประเภท เพื่อนำไปสู่การค้นหา ช่วยเหลือ ส่งต่อ ดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนแขวนลอยได้อย่างตรงจุดต่อไป

ทั้งนี้ สาเหตุที่จะจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียนได้ มี ๕ สาเหตุ ดังนี้ ๑) นักเรียนย้ายสถานศึกษา ๒) นักเรียนเสียชีวิต ๓) นักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ๔) นักเรียนเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหนึ่ง (นักเรียนเรียนจบชั้น ป.๖ สำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับ ม.ต้น หรือนักเรียนเรียนจบชั้น ม.๓) และ ๕) นักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน ไม่มีตัวตนของผู้ปกครองและนักเรียนอยู่ในพื้นที่และไม่แจ้งย้ายที่อยู่ โดยในกรณีนักเรียนระดับชั้น ม.ต้น จะจำหน่ายนักเรียนได้เมื่อนักเรียนมีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ แต่โรงเรียนต้องมีกระบวนการติดตาม คือ ๑) นักเรียนขาดเรียนเป็นเวลานาน โดยไม่ทราบสาเหตุ โรงเรียนดำเนินการติดตามและแจ้งให้ผู้ปกครองนำนักเรียนมาเรียน พบว่ายังมีตัวตนอยู่แต่ไม่สามารถนำเด็กมาเรียนได้ ให้ระบุว่า “มีตัวตนไม่สามารถจำหน่ายออกจากทะเบียนได้” ๒) นักเรียนไม่จบการศึกษาระดับชั้น ม.ต้น เนื่องจากติด ๐ ร มส ให้สถานศึกษาติดตามและเร่งรัดให้ผู้เรียนมาดำเนินการตามระเบียบการวัดและประเมินผลโดยเร็ว หากไม่สามารถดำเนินการตามระเบียบได้ ให้ระบุ “มีตัวตน ไม่สามารถจำหน่ายออกจากทะเบียนได้” และ ๓) นักเรียนไม่มาเรียนต่อเนื่องเป็นเวลานาน สถานศึกษาได้ดำเนินการติดตามตามระเบียบทุกชั้นตอนแล้ว พบว่า “ไม่มีตัวตน” และผู้ปกครองไม่แจ้งย้าย ให้รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาดำเนินการติดตามต่อไป โดยจะยังไม่สามารถจำหน่ายนักเรียนได้จนกว่าอายุจะพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาฐานข้อมูลและลงพื้นที่ติดตาม ค้นหาเด็กวัยเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับภาคีภาคส่วนต่างๆ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ/เขต/ตำบล รวมถึงตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม.หมู่บ้าน ที่เป็นกำลังสำคัญร่วมกับคณะครูและบุคลากรเขตพื้นที่ทั่วประเทศ ในการติดตาม ค้นหา และพาลูกกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เพียงติดตามพาเด็กให้กลับสู่โรงเรียน แต่ยังมี การดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าหนังสือเรียน ให้กับนักเรียนทุกคน รวมทั้งค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และค่าอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขยายโอกาส เพื่อให้เด็กและเยาวชน “เรียนดี มีความสุข” ไม่มีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาอีกต่อไป

๒. ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒

๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ เป็นหน่วยงานกำกับ ดูแล สนับสนุน ส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรและบุคคลต่างๆ ที่จัดการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา จึงเป็นเสมือนหน่วยอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานจัดการศึกษาอื่น ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวมีความเป็นอิสระสามารถให้บริการทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเป็นธรรมโดยดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. ระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อวางรากฐานชีวิตและเตรียมเด็ก อายุ ๔ - ๕ ปี ให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

๒. ระดับการศึกษาภาคบังคับ (เด็กอายุย่างปีที่ ๗ จนถึงอายุย่างเข้าปีที่ ๘)

๒.๑ ระดับประถมศึกษา เพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ใช้เวลาเรียน ๖ ปี

๒.๒ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านต่างๆให้รู้ความต้องการ ความสนใจ ความถนัดด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบกิจการและอาชีพตามวัย ใช้เวลาเรียน ๓ ปี

๒.๑.๑ การกิจ อำนาจหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐

กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

๒. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

๓. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๔. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

๕. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๖. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๗. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๘. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

๙. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา

๑๐. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา

๑๑. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๒. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

ด้านปริมาณทางการศึกษา	จำนวน
สถานศึกษา	๑๑๑ แห่ง
นักเรียน	๑๔,๗๐๗ คน
ห้องเรียน	๑,๐๒๕ ห้อง

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาด้านปริมาณทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒ (ข้อมูล DMC ณ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗)

ด้านบุคลากร	จำนวน (อัตรา)
บุคลากรในสำนักงาน จำนวน ๖๓ อัตรา	
ผู้บริหารการศึกษา	๔
บุคลากรทางการศึกษา ๓๘ ค (๑)	๗
บุคลากรทางการศึกษา ๓๘ ค (๒)	๓๓
พนักงานราชการ	๓
ลูกจ้างชั่วคราว	๑๖
บุคลากรในสถานศึกษา จำนวน ๑,๒๗๕ อัตรา	
ผู้บริหารสถานศึกษา	๙๒
รองผู้บริหารสถานศึกษา	๕
ข้าราชการครู	๙๐๕
พนักงานราชการ	๖๕
ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ	๓๙
ครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	๒
นักการภารโรง	๘๗
ธุรการโรงเรียน	๗๕
ครูรายเดือนแก้ไขปัญหาสถานศึกษาขาดแคลนครูชั้นวิกฤต	๕

ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาด้านบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๒ (ข้อมูลกลุ่มบริหารงานบุคคล ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗)

ระดับการศึกษา	จำนวน สถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษาจำแนกเป็นรายอำเภอ	
		กบินทร์บุรี	นาดี
อนุบาล ๑ - ประถมศึกษา	๑๘	๑๒	๖
อนุบาล ๒ - ประถมศึกษา	๖๐	๔๕	๑๕
อนุบาล ๑ - มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๐	๐	๐
อนุบาล ๒ - มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๐	๒๔	๗

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน ปีการศึกษา ๒๕๖๗ (ข้อมูล DMC ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗)

๒.๑.๒ การปฏิบัติงานด้านแก้ปัญหาเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กออกกลางคัน

การดำเนินงานการแก้ปัญหาเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กออกกลางคัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กในวัยเรียนได้เข้ารับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาทุกคนและเรียนต่อเนื่องจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อให้มีระบบการเฝ้าระวังเด็กในวัยเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยมีขอบเขตของงาน คือ เด็กวัยเรียนที่อยู่ในพื้นที่เขตบริการของแต่ละสถานศึกษาต้องได้เข้ารับการศึกษาศึกษาทุกคน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เข้ารับการศึกษาศึกษาในสังกัด และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ สถานการณ์ปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาประถมศึกษา เขต ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๕ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ มีจำนวนเด็กออกกลางคันจำนวน ๔๓ คน

ปีการศึกษา ๒๕๖๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ มีจำนวนเด็กออกกลางคันจำนวน ๒ คน

๓. ปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันระหว่างการศึกษาภาคบังคับ

จากการสรุปข้อมูลจากคู่มือพาน้องกลับมาเรียนของสถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ และปีการศึกษา ๒๕๖๖ พบว่า ปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ปัญหาครอบครัว มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๑.๑ ลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูให้ความรักและเอาใจใส่ สนใจ ดูแลให้คำปรึกษาในทุกด้าน

๓.๑.๒ ให้ความรู้ผู้ปกครองในด้านการศึกษา ความสำคัญของการศึกษา จิตวิทยาในการปกครองดูแลเด็กในภาวะที่ครอบครัวมีปัญหา

๓.๑.๓ ครู ให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขปัญหาให้เด็กอย่างทันท่วงที

๓.๑.๔ พูดคุยกับผู้ปกครอง แนะนำให้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และไม่ควรรสร้างแรงกดดันให้แก่เด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๑.๕ ประชุมหารือกับชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา หากครอบครัวอุปถัมภ์ดูแลเด็กที่พ่อแม่หย่าร้างไม่มีใครดูแลหรือที่อยู่อาศัย

๓.๒ ปัญหาความยากจน มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๒.๑ จัดหาทุนเพื่อการศึกษา

๓.๒.๒ จัดหารายได้เสริมระหว่างเรียนให้แก่เด็ก โดยประสานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัด

๓.๒.๓ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ

๓.๒.๔ ลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว โดยสร้างผลิตภัณฑ์ใช้เองในครอบครัว เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาสระผม

๓.๓ ปัญหาอพยพตามผู้ปกครอง มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๓.๑ แจ้งระเบียบการย้ายสถานที่เรียน

๓.๓.๒ ติดตามโรงเรียนปลายทางการเข้าเรียนของนักเรียน

๓.๓.๓ สร้างความตระหนักในเรื่องความสำคัญทางการศึกษาให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับทราบ

๓.๓.๔ ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยติดตามผู้ปกครองที่อพยพบ่อย ๆ เพื่อติดตามการเข้าเรียนของนักเรียน

๓.๔ ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ปลูกพืชผักสวนครัว ทำอาหารพร้อมจำหน่าย การทำปุ๋ยหมัก ฝึกทักษะการซ่อมเครื่องยนต์ ติดตั้งซ่อมแซมระบบไฟฟ้า ประปา ฯลฯ ซึ่งจะทำให้มีรายได้ช่วยเหลือครอบครัวเพิ่มขึ้น โดยไม่ต้องออกจากระบบการศึกษา การประสานงานหน่วยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาให้เรียนจบหลักสูตร โดยติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๓.๔.๑ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในเขตพื้นที่บริการ

๓.๔.๒ สำนักงานจัดหางานจังหวัดปราจีนบุรี

๓.๓.๓ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓.๓.๔ กลุ่มงานสุขภาพจิตและยาเสพติด โรงพยาบาล

๓.๕ ปัญหาการเรียนการสอน มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๕.๑ ผู้บริหารประชุมครู และสร้างจิตสำนึกให้ครูมีความเป็นครูที่มีคุณธรรม สละเวลาสอน ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในการเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่ม

๓.๕.๒ คัดกรองเด็ก ศึกษาปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล แยกประเภทเด็ก และดูแลเด็กตามสภาพปัญหา ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันศึกษาปัญหาที่มีและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๕.๓ ครูสร้างนวัตกรรมและบรรยากาศการเรียนการสอน ที่สร้างความสนใจของเด็กกระตุ้นให้เด็กสนใจการเรียนให้เด็กทำแบบฝึกหัดง่ายๆ หรือบูรณาการเรื่องการให้ที่บ้านสลับวิชากันไปแต่ละสัปดาห์

๓.๕.๔ จัดกิจกรรมที่让孩子ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งศักยภาพอย่างเต็มที่ มีการมอบรางวัลเพื่อให้เด็กภาคภูมิใจ

๓.๕.๕ จัดหาสื่อเทคโนโลยีทันสมัยให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

๓.๖ ปัญหาความเจ็บป่วย/อุบัติเหตุ มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๖.๑ ผู้บริหารควรไปเยี่ยมบ้านเด็กด้วยตนเอง และชวนเพื่อนครูไม่เด็กที่บ้านเพื่อสร้างขวัญกำลังใจรวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดี

๓.๖.๒ กรณีเด็กเกิดอุบัติเหตุ โรงเรียนควรเข้าไปช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเข้ารักษาพยาบาลโดยด่วน

๓.๖.๓ หมั่นติดตามถามข่าวหรือเยี่ยมเด็กบ่อยเท่าที่ทำได้

๓.๖.๔ แจ้งผู้ปกครองให้ทำประกันหมู่ให้กับนักเรียนในสังกัด

๓.๖.๕ ตรวจสอบสุขภาพประจำปี โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และส่งต่อกรณีเจ็บป่วยหนัก

๓.๗ ปัญหาด้านพฤติกรรมและการทะเลาะวิวาท มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๗.๑ ผู้บริหารและครูควรมีมาตรการเฝ้าระวังพฤติกรรม และปัญหาการทะเลาะวิวาทการพุดจาด้วยคำคนอื่น และควรมีมาตรการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในทางที่ดีงาม

๓.๗.๒ แจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงปัญหาและประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ร่วมกัน

๓.๗.๓ จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมฐานคุณธรรม สมุดบันทึกความดี โรงเรียนวิถีพุทธ ตักบาตรเดือนละครั้ง กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

๓.๘ ปัญหาด้านยาเสพติด มีวิธีแก้ไขปัญหาดังนี้

๓.๘.๑ ผู้บริหารประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน หน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๓.๘.๒ ครูเฝ้าระวังและมีการกำกับติดตามพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศและนำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปประชุมวางแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

๓.๘.๓ แจกผู้ปกครองให้ทราบถึงพฤติกรรมเสี่ยง ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติดและประชุมปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๔. แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช ๒๕๔๕

๑. กรณีผู้ปกครองไม่ส่งเด็กเข้าเรียน

เมื่อสถานศึกษาตรวจสอบพบว่าผู้ปกครองไม่ส่งเด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือไม่ส่งเด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จากสถานศึกษาที่มีได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ตามที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ กำหนด ในวันเปิดเรียนภาคต้นมีแนวทางดำเนินการติดตามเด็กเข้าเรียน ดังนี้

๑. ให้สถานศึกษาที่รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการของเด็ก ตรวจสอบ ติดตาม ให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียน

๒. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเปิดเรียนภาคต้น ถ้าผู้ปกครองยังไม่ส่งเด็กเข้าเรียน ให้สถานศึกษาแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อนำเด็กมาเข้าเรียนโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้ ผู้ปกครองลงชื่อรับหนังสือโดยตรง พร้อมทั้งรายงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงาน ที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณีทราบ (แบบ บค.๑๑ และ บค.๑๒)

๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แจ้งเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เตือนให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนโดยพลัน (แบบ บค.๑๓)

๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณี ประสานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ เพื่อติดตามผลการส่งเด็กเข้าเรียน (แบบ บค.๑๓)

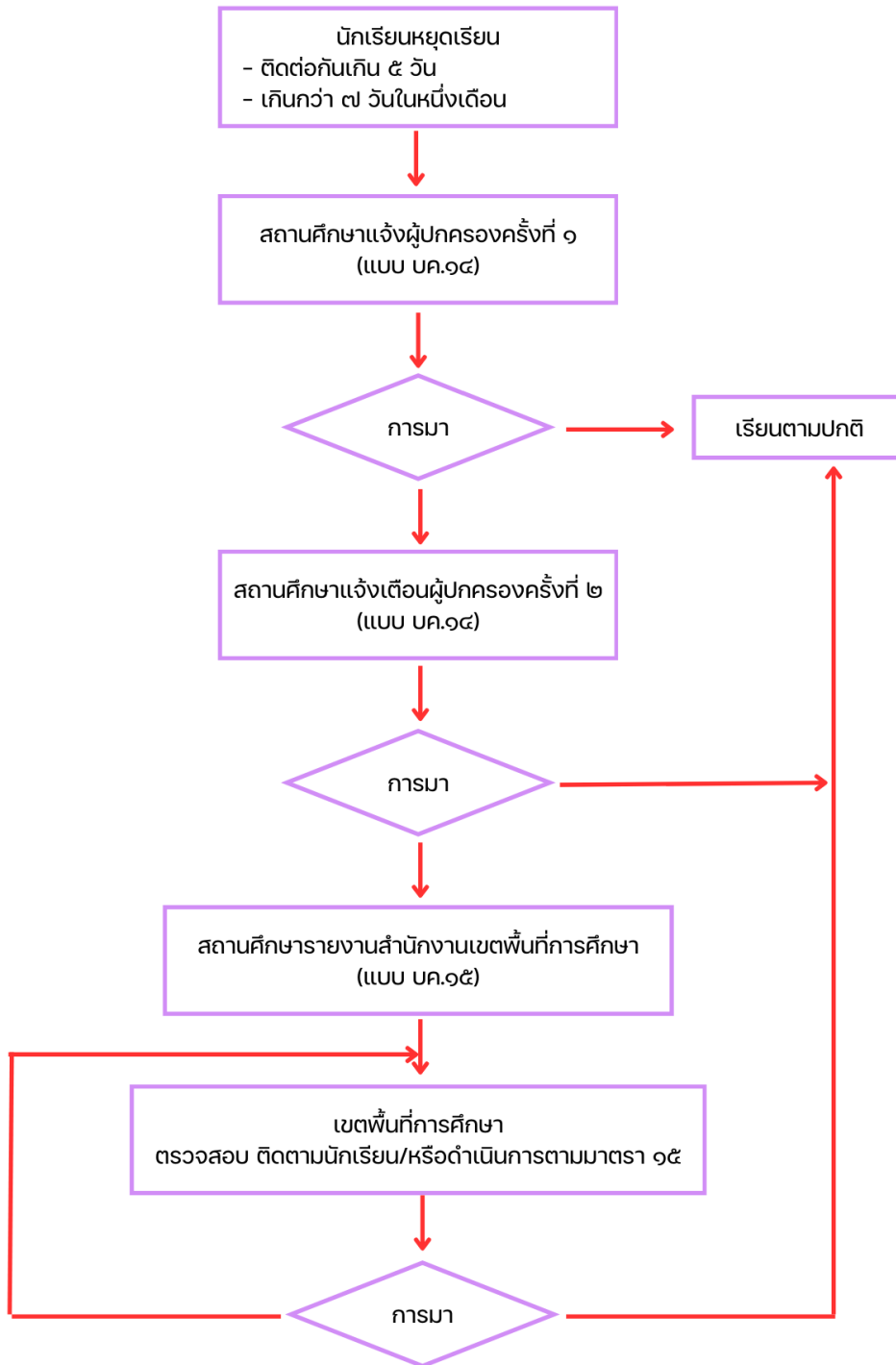
๕. ภายหลังจากผู้ปกครองได้รับหนังสือแจ้งเตือนให้ส่งเด็กเข้าเรียนของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณีแล้วผู้ปกครองยังไม่ส่งเด็กเข้าเรียน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ดำเนินการตรวจสอบคนเข้าเรียนพิจารณาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๗

๒. กรณีเด็กนักเรียนขาดเรียน

๑. เมื่อนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเกิน ๕ วัน หรือหยุดเรียนเกิน ๗ วัน ในหนึ่งเดือนสถานศึกษาแจ้งเป็นหนังสือเตือนให้ผู้ปกครองนำเด็กมาเข้าเรียนโดยพลัน โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้ผู้ปกครอง ลงชื่อรับหนังสือโดยตรง โดยแจ้งเตือน ๒ ครั้ง

๒. ถ้าผู้ปกครองไม่ส่งเด็กเข้าเรียนภายหลังจากได้รับแจ้งเป็นหนังสือตามข้อ ๑ สถานศึกษารายงานให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณีทราบ

๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณี ดำเนินการตรวจสอบติดตามเพื่อให้เด็กได้เข้าเรียน หรือดำเนินการตาม มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ รายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับนักเรียนขาดเรียน

ภาพที่ ๑ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนขาดเรียน

๓. แนวปฏิบัติการจำหน่ายนักเรียน

การจำหน่ายนักเรียน หมายถึง การดำเนินการให้นักเรียนพ้นสภาพการเป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่เรียนอยู่ สาเหตุที่จะจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียนได้ มีอยู่ ๕ สาเหตุ คือ

๓.๑ นักเรียนย้ายโรงเรียน

๓.๒ นักเรียนถึงแก่กรรม

๓.๓ นักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

๓.๔ นักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

๓.๕ นักเรียนเรียนจบการศึกษา (เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓)

๓.๕.๑ กรณีนักเรียน เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๓.๕.๒ กรณีนักเรียน เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ การจำหน่ายนักเรียน แต่ละสาเหตุ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

กรณีนักเรียนย้ายโรงเรียน

๑. สถานศึกษา ขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนที่ขอย้ายไปเข้าเรียนในสถานศึกษาอื่นต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี

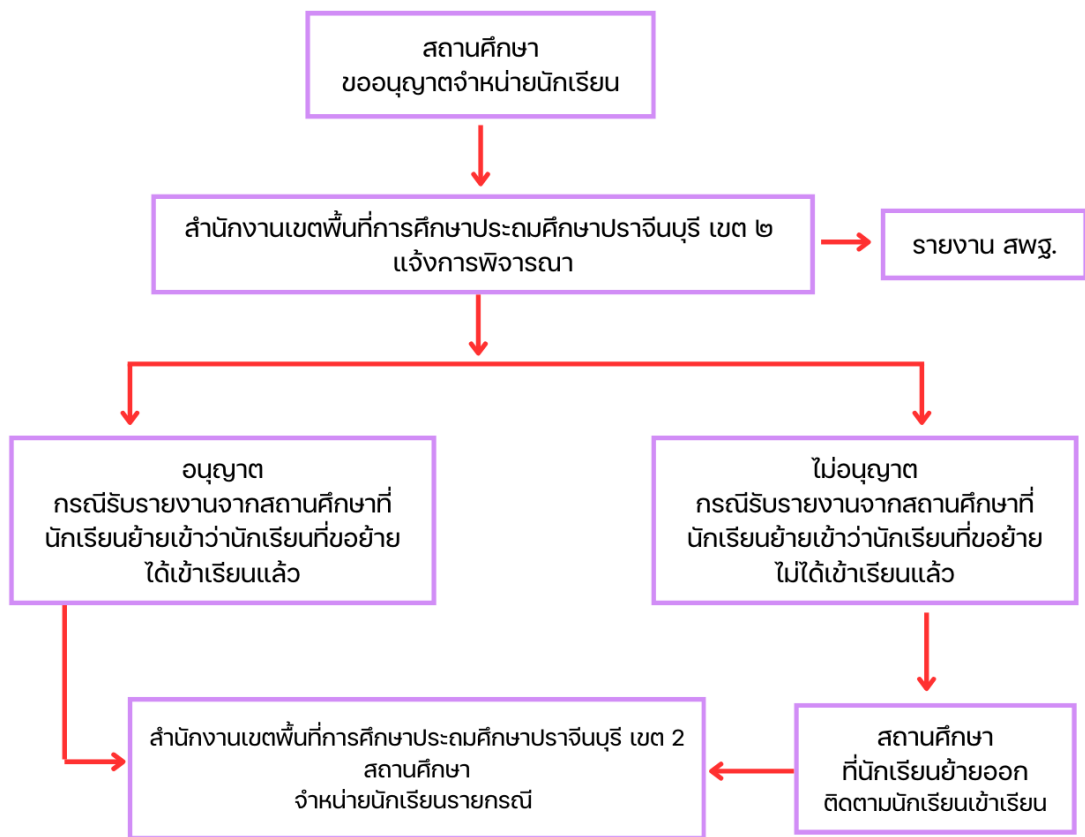
๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี ที่กำกับ ดูแลสถานศึกษาที่นักเรียนย้ายออก แจ้งผลการพิจารณาอนุญาตจำหน่ายนักเรียน ภายใน ๗ วันทำการ ให้สถานศึกษาทราบ

๒.๑ อนุญาต กรณีได้รับรายงานจากสถานศึกษาที่นักเรียนย้ายเข้า (กรณีย้ายภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือภายในสังกัดเดียวกัน) หรือได้รับแจ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี (กรณีย้ายต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) หรือต่างสังกัดว่านักเรียนที่ขอย้ายได้เข้าเรียนแล้ว

๒.๒ ไม่อนุญาต กรณีได้รับรายงานจากสถานศึกษาที่นักเรียนย้ายเข้า (กรณีย้ายภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือภายในสังกัดเดียวกัน) หรือได้รับแจ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี (กรณีย้ายต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) หรือต่างสังกัดว่านักเรียนที่ขอย้ายไม่ได้ไปเข้าเรียน

๓. สถานศึกษา จำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนกรณีได้รับอนุญาต

๔. สถานศึกษาที่นักเรียนย้ายออกติดตามเด็กเข้าเรียน กรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณีไม่อนุญาตให้จำหน่ายนักเรียน เนื่องจากไม่ไปเข้าเรียนตามที่ขอย้าย หากไม่สามารถติดตามนักเรียนมาเข้าเรียนได้ให้ดำเนินการขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียนด้วยเหตุที่นักเรียนไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

ภาพที่ ๒ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีนักเรียนย้ายโรงเรียน

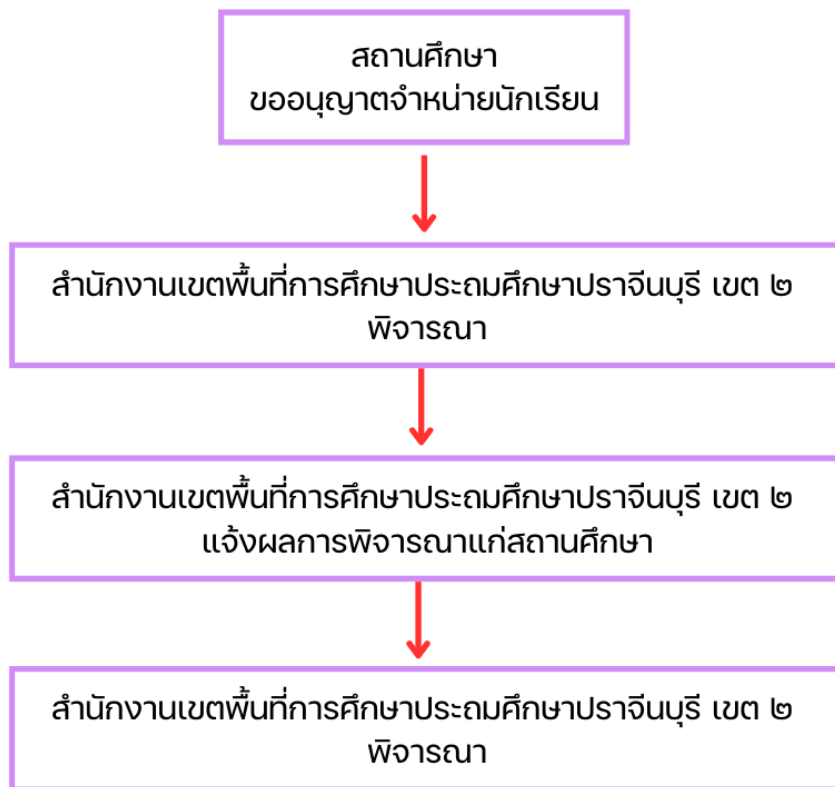
กรณีนักเรียนถึงแก่กรรม

๑. สถานศึกษาขอสำเนาใบมรณะบัตรของนักเรียนที่ถึงแก่กรรมจากผู้ปกครอง โดยตรวจสอบกับสำเนาเอกสารฉบับจริงก่อนดำเนินการอื่นใด

๒. สถานศึกษา ขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนที่ถึงแก่กรรมต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณี (แบบ บค.๒๑)

๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี พิจารณาอนุญาตจำหน่ายนักเรียน และแจ้งผลการพิจารณาให้สถานศึกษาทราบ (แบบ บค.๒๘)

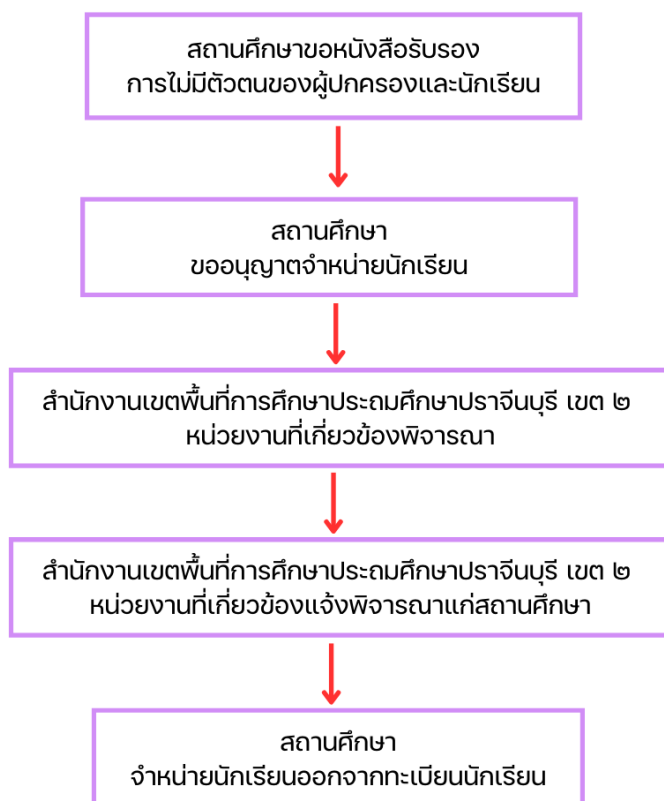
๔. สถานศึกษาจำหน่ายนักเรียนที่ถึงแก่กรรมออกจากทะเบียนนักเรียน

ภาพที่ ๓ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีนักเรียนถึงแก่กรรม

กรณีนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

๑. สถานศึกษา ขอหนังสือรับรองการไม่มีตัวตนของผู้ปกครองและนักเรียน จากผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือจากอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณี
๒. สถานศึกษา ขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนที่หยุดเรียนเป็นเวลานาน ผู้ปกครองและนักเรียนไม่มีตัวตนในพื้นที่ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณี
๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี พิจารณาอนุญาตจำหน่ายนักเรียน และแจ้งผลการพิจารณาให้สถานศึกษาทราบ (แบบ บค.๒๘)
๔. สถานศึกษาจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน

ภาพที่ ๔ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

กรณีนักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

เมื่อนักเรียนมีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ และผู้ปกครองไม่ประสงค์จะให้นักเรียนเรียนอยู่ในสถานศึกษาต่อไป ให้สถานศึกษาพิจารณาจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน แล้วรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณีทราบ

กรณีนักเรียนเรียนจบการศึกษา

๑. กรณีนักเรียนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่หก ในสถานศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อสถานศึกษาได้รับอนุมัติตัดสินผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่หกแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ จำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน

๑.๒ รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาภาคบังคับ แล้วแต่กรณีทราบ

๑.๓ ส่งรายชื่อเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการของนักเรียนทราบ เพื่อดำเนินการรับนักเรียนต่อไป

๑.๔ กรณีนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประสงค์จะไปเรียนในสถานศึกษาอื่น ให้ผู้ปกครองพานักเรียนไปสมัครเข้าเรียนแล้วแจ้งสถานศึกษาเดิมทราบ

๑.๕ กรณีตามข้อ ๑.๔ ให้ถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเดิมในการติดตามนักเรียนเข้าเรียน เพื่อนำข้อมูลเสนอขออนุญาตจำหน่ายต่อหน่วยงานต้นสังกัด

๕. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพาน้องกลับมาเรียน

๑. ความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ มีขั้นตอนการดำเนินการขอเข้าศึกษาต่อ ณ สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามโครงการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันหรือออกกลางคัน ดังนี้

๑.๑ สถานศึกษาสำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน/ออกกลางคัน

๑.๒ ประสานกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.อำเภอ) เพื่อส่งตัวนักเรียน (เฉพาะกลุ่มที่เรียนและมีเกรดแล้วเท่านั้น) เข้าเรียนต่อ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

๑.๓ ประสานกับผู้ปกครองชี้แจงทำความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนเรียนต่อ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ สกร. เพื่อเป็นการลดจำนวนเด็กออกกลางคันของสถานศึกษา โดย สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ สกร. มีตารางหรือปฏิทินในการเปิดรับนักศึกษาปีละ ๒ ครั้ง ได้แก่ ๑) ช่วงเดือนมีนาคม - เดือนเมษายน และ ๒) ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน

๑.๔ จัดเตรียมเอกสารประกอบ (สำหรับยื่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ สกร.)

๑.๔.๑ แบบยื่นเสนอขอเข้าศึกษาต่อ สกร. จำนวน ๒ ฉบับ

๑.๔.๒ หลักฐานการศึกษา แบบ ปพ. ๑ บ. ติดรูปถ่ายประทับตรารับรองของโรงเรียน (ตัวจริงและสำเนา) รวม จำนวน ๒ ฉบับ (โรงเรียนรับรองหลักฐานที่มีผลการเรียนของนักเรียนไม่น้อยกว่า ๑ ปีการศึกษา)

๑.๔.๓ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของบิดา/มารดา/ผู้ปกครอง จำนวน ๒ ฉบับ

๑.๔.๔ สำเนาทะเบียนบ้านของบิดา/มารดา/ผู้ปกครอง จำนวน ๒ ฉบับ

๑.๔.๕ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนักเรียน จำนวน ๒ ฉบับ

๑.๔.๖ สำเนาทะเบียนบ้านของนักเรียน จำนวน ๒ ฉบับ

๑.๕ ส่งข้อมูลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหนังสือส่งตัวนักเรียน เพื่อเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (สกร.อำเภอ)

๑.๕.๑ นักเรียนมีแนวโน้มออกกลางคัน คือ มาเรียนบ้างไม่มาบ้าง ให้โรงเรียนติดตามจนถึงที่สุด (ห้ามบังคับให้นักเรียนลาออก) หากคาดว่าจะเรียนไม่จบแน่นอนให้แนะนำให้ผู้ปกครองพานักเรียนไปเรียนต่อ สกร. อำเภอในพื้นที่ เพื่อให้มีโอกาสเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

๑.๕.๒ นักเรียนออกกลางคัน คือ ไม่มาเรียนเลยติดต่อกันเป็นระยะเวลา ๑ ภาคเรียน หากติดต่อ/ติดตามไม่ได้หรือติดตามได้แล้วแต่ไม่ยอมมาเรียน หรือไม่ต้องการเรียนในระบบแล้ว แนะนำให้ไปเรียนต่อ สกร.อำเภอ (ให้โรงเรียนจำหน่ายรายชื่อออกจากทะเบียน ไม่ควรเก็บไว้ในทะเบียน พึงระวังเรื่องการตรวจสอบการเบิกเงินอุดหนุนถึงแม้ว่าอายุของเด็กจะอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ หรือพ้นเกณฑ์แล้วก็ตามดังเช่นกรณีหลายโรงเรียนถูกตรวจสอบต้องส่งคืนเงินอุดหนุนต่าง ๆ)

๒. ความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ตามโครงการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หรือออกกลางคัน ดังนี้

๒.๑ สํารวจสภาพปัญหาและบริบทของนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการดำรงชีวิตประจำวันและครอบครัวที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)

๒.๒ ประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางแก้ไขและขอความร่วมมือกับทางสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)

๒.๓ สถานศึกษาทำหนังสือประสานงานมายังกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการประสานกับความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด(พมจ.) ต่อไป

๓. ความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดปราจีนบุรี มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดปราจีนบุรี ตามโครงการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หรือออกกลางคัน ดังนี้

๓.๑ สํารวจสภาพปัญหาและบริบทของนักเรียนที่ต้องการได้รับความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดปราจีนบุรี

๓.๒ ประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางแก้ไขและขอความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดปราจีนบุรี

๓.๓ สถานศึกษาทำหนังสือประสานงานมายังกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการประสานกับความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดปราจีนบุรีต่อไป

๔. ความร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอกบินทร์บุรี และอำเภอนาดี มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือ ตามโครงการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หรือออกกลางคัน ดังนี้

๔.๑ สํารวจสภาพปัญหาและบริบทของนักเรียนที่ต้องการได้รับความร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาอื่น ๆ เป็นต้น

๔.๒ ประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางแก้ไขและขอความร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี

๔.๓ สถานศึกษาทำหนังสือประสานงานมายังกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการประสานกับความร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ต่อไป

๕. ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (พสน.)

มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤติ นักเรียนและนักศึกษา (พสน.) ตามโครงการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หรือออกกลางคัน โดยอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤติ นักเรียนและนักศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘ ข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน ดังนี้

๕.๑ แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

๕.๒ บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือนักศึกษาและพฤติกรรม การกระทำ ณ สถานที่ที่พบการกระทำนั้น

๕.๓ ซักถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนหรือนักศึกษา โดยไม่บังคับข่มขู่ กลั่นแกล้ง หรือทำให้เกิดความหวาดกลัวรวมทั้งให้การอบรม สั่งสอนอย่างสุภาพและช่วยเหลือเบื้องต้น โดยคำนึงถึงอายุและสภาพจิตใจ ของนักเรียนหรือนักศึกษา

๕.๔ นำตัวไปส่งมอบแก่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียน หรือนักศึกษานั้น เพื่อดำเนินการสอบถามและอบรมสั่งสอนหรือลงโทษตามระเบียบ ในกรณีที่ไม่สามารถนำตัวไปมอบได้นั้น จะแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่พบนักเรียนหรือนักศึกษามีพฤติกรรม เข้าข่ายกระทำความผิดทางอาญา และอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรง หรือก่อเหตุทะเลาะวิวาทจนไม่อาจ ควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ให้แจ้งเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อบรรเทาเหตุรวมทั้งประสานงานกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา และส่วนราชการ ต้นสังกัดโดยเร็ว ในกรณีที่นักเรียนหรือนักศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาและ ถูกจับกุมควบคุมตัวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานกับสถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ เบื้องต้นโดยเร็ว

๖. ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการป้องกัน ฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน โดยใช้แนวทางตาม พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ดังนี้

๖.๑ กรณีผู้ปกครองไม่ส่งเด็กเข้าเรียน เมื่อสถานศึกษาตรวจสอบพบว่าผู้ปกครองไม่ส่งเด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือไม่ส่งเด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษา ตอนต้นเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดในวันเปิดเรียนภาคต้น มีแนวทางดำเนินการติดตามเด็กเข้าเรียน ดังนี้

๖.๑.๑ ให้สถานศึกษาที่รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการของเด็กตรวจสอบติดตามให้ ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียน

๖.๑.๒ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเปิดเรียนภาคต้น ถ้าผู้ปกครองยังไม่ส่งเด็กเรียนให้ สถานศึกษา แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองทราบเพื่อนำเด็กมาเข้าเรียน โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือ ให้ผู้ปกครองลงชื่อรับหนังสือโดยตรง พร้อมทั้งรายงานคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแล้วแต่กรณีทราบ (แบบ บค.๐๙ และ แบบ บค.๑๐)

๖.๑.๓ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับเตือนให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนโดยพลัน (แบบ บค.๐๙)

๖.๑.๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานกับสถานศึกษาเพื่อติดตามผลการส่งเด็กเข้าเรียน

๖.๑.๕ ภายหลังจากผู้ปกครองได้รับหนังสือแจ้งเตือน ให้ส่งเด็กเข้าเรียนของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ผู้ปกครองยังไม่ส่งเด็กเข้าเรียนให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ (แบบ บค.๑๑)

๖.๒ กรณีเด็กนักเรียนขาดเรียน

๖.๒.๑ เมื่อนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเกิน ๕ วัน หรือหยุดเรียนเกิน ๗ วัน ในหนึ่งเดือนให้สถานศึกษาแจ้งเป็นหนังสือเตือนให้ผู้ปกครองนำเด็กมาเข้าเรียนโดยพลันโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้ผู้ปกครองลงชื่อรับหนังสือโดยตรง (แบบ บค.๑๒)

๖.๒.๒ ถ้าผู้ปกครองไม่ส่งเด็กเข้าเรียนภายหลังจากได้รับแจ้งเป็นหนังสือสถานศึกษารายงานให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีทราบ

๖. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพาน้องกลับมาเรียน

พัชรภา ตันติชูเวช (๒๕:๖๐) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนออกนอกระบบการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ปัจจัยคือ ปัจจัยจากกลุ่มเป้าหมายเช่นทัศนคติที่มีต่อการเรียน การปรับตัว การแต่งงาน และปัจจัยจากครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เช่น ทัศนคติของครอบครัวที่มีต่อการศึกษา ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ความลำบากในการเดินทางไปโรงเรียน

ประทีป เนตรพุกกณะ (๒๕๖๒) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๑ พบว่าผลจากการวิเคราะห์ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนเกาะพะงัน เกิดจากสาเหตุด้านตัวนักเรียน ด้านครอบครัว ด้านโรงเรียน และด้านการดำเนินงานขาดความชัดเจนในการบริหารงาน ครูที่ปรึกษาขาดประสบการณ์ ขาดการส่งตัว ขาดการติดตามนักเรียนรายบุคคล และขาดการประสานงานร่วมกับเครือข่าย โดยมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน การแก้ปัญหาด้วยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับหน่วยงานภายนอก การดำเนินงานส่งเสริมนักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และติดตามนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน ได้ใช้กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคัน ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจหลังอบรมสูงขึ้น ทำให้การพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ ครูที่ปรึกษามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความรู้ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน มีการประสานงานกับเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการติดตามแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อการออกกลางคันให้สามารถศึกษาต่อจนจบหลักสูตรต่อไป

พัฒนรัตน์ มณฑลอนันต์ธร (๒๕๖๒) ได้ศึกษาการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนออกกลางคันและเสี่ยงออกกลางคันในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑ พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน และนักเรียนเสี่ยงออกกลางคัน คือ นักเรียน เบื่อเรียน นักเรียนเป็นเด็กพิเศษ/ มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนถูกละเมิดสิทธิ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก (๒๕๖๔) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนออกกลางคันอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก พบว่า สาเหตุที่ทำให้ นักเรียนออกกลางคันระหว่างปีการศึกษา ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ จำนวนทั้งสิ้น ๒๕๒ คน นั้น เกิดจากสาเหตุนักเรียนจบ การศึกษาภาคบังคับแล้วและไม่ประสงค์จะเข้าเรียนต่อ เข้าเรียนในสถานศึกษาสังกัดอื่นอายุพ้นเกณฑ์ภาคบังคับ แต่งานมีครอบครัว ครอบครัวย้ายถิ่นที่อยู่ ปัญหาการ และปัญหาทางสุขภาพจิตของนักเรียน วิธีการนำนักเรียน กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.๒๕๔๕ ของสถานศึกษาในสังกัด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาร่วมกัน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับสถานศึกษาร่วมกันติดตาม นักเรียนออกกลางคัน การติดตามกลุ่มนักเรียนอายุพ้นเกณฑ์และจบการศึกษาภาคบังคับ (ร้อยละ ๔๔.๐๔) เรียน ในสังกัดเดิม (ร้อยละ ๓๖.๙๐) ย้ายโรงเรียน (ร้อยละ ๑๗.๐๖) นักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มี ตัวตนอยู่ในพื้นที่ (ร้อยละ ๓.๕๘) และถึงแก่กรรม (ร้อยละ ๐.๓๗) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กลับเข้าสู่ระบบ การศึกษา ให้จัดทำแผนการขับเคลื่อนเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน และนักเรียนที่มี แนวโน้มออกกลางคัน จัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดูแลนักเรียนหรือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ สร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างนวัตกรรมการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา เพื่อรองรับนักเรียนที่ออกกลางคันไม่ประสงค์เรียนต่อ แต่ต้องการงานให้สามารถนำไปฝึกอาชีพระยะสั้นและ ประกอบอาชีพได้

เรียมลักษ์ วิระพันธุ์ และสมพงษ์ จิตรระดับ (๒๕๖๔) ได้ศึกษา สภาพชีวิตเด็กที่เสี่ยงต่อการ ออกกลางคันของนักเรียนประจิมศึกษาโรงเรียนวัดข้างคลอง สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพชีวิตเด็กที่เสี่ยงต่อการออกกลางคัน ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนวัดข้างคลอง (ชื่อสมมติ) สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ตัวอย่างวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาที่เสี่ยงต่อการออกกลางคัน จำนวน ๑๓ คน พบว่า สภาพชีวิตที่เสี่ยงต่อการออกกลางคันของเด็ก นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนวัดข้างคลอง (ชื่อสมมติ) สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร คือ การหยุดเรียน บ่อย ขาดเรียนบ่อย การมาเรียนไม่สม่ำเสมอ บิดามารดาติดหนี้นอกระบบ นักเรียนมีอาการซึมเศร้าไม่ร่าเริงสดใส อารมณ์รุนแรงก้าวร้าว มักจะมีเรื่องทะเลาะชกต่อยกับเด็กนักเรียนคนอื่น บางคนมีโรคประจำตัวต้องพบแพทย์อยู่ เป็นประจำ ครูผู้สอนบางคนตำหนิติเตียนใช้อำนาจต่อกับเด็กนักเรียน สภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ มีฐานะยากจน อาชีพไม่มั่นคง มีรายได้ไม่แน่นอน สภาพแวดล้อมชุมชนที่เด็กนักเรียนอาศัยอยู่แออัด หล่ม ในการถูกชักจูงไปกระทำในทางที่ไม่เหมาะสม ทั้งเรื่องของยาเสพติด การใช้ความรุนแรงขาดพื้นที่ดี ๆ ในการดำเนิน ชีวิต และพบว่านักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์อ่อน และอยู่ลำดับท้าย ๆ ของห้องเรียน แนวทางให้ ความช่วยเหลือและป้องกันการออกกลางคันให้กับเด็กนักเรียนประถมศึกษา ผู้ปกครองควรหมั่นสังเกตบุตรหลาน ของตนโดยดูแลใกล้ชิด สนใจในผลการเรียนของบุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนและการเสี่ยงออกกลางคัน ซึ่งพบว่า มีสาเหตุเกิดจากปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านครูและสถานศึกษา และด้านสังคมและสภาพแวดล้อม วิธีการนำนักเรียนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ของสถานศึกษา ในสังกัด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ร่วมกัน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับสถานศึกษา ร่วมกันติดตามนักเรียนออกกลางคัน อย่างไรก็ตามทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาและหาวิธีการ หรือรูปแบบในการบริหารจัดการในการพาน้องกลับมาเรียนเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน และเพิ่ม ศักยภาพในการทำงานหรือประกอบอาชีพในอนาคตให้กับนักเรียนต่อไป

บทที่ ๓

แนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน "พาน้องกลับมาเรียน"

แนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคัน "พาน้องกลับมาเรียน" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒ ประกอบด้วย ๓ ส่วน ดังนี้

๑. แนวทางการป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่น
๒. แนวทางการป้องกัน เฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา
๓. แนวทางการติดตาม และช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

๑. แนวทางการป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๒ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา ดังนี้

๑. กำหนดนโยบายการรับนักเรียนเชิงรุก โดยการค้นหาเด็กตาม ทร.๑๔ และเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวตนในพื้นที่บริการ แล้วลงเยี่ยมบ้านเพื่อแจ้งการนำเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กอายุถึงเกณฑ์ โดยความร่วมมือของเครือข่ายทุกหน่วยงาน

๒. จัดตั้งศูนย์ประสานงานการป้องกันเด็กตกหล่น และแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานและรับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันเด็กตกหล่น

๓. ตรวจสอบและจัดทำข้อมูลสารสนเทศประชากรวัยเรียน และข้อมูลเด็กตกหล่นในเขตพื้นที่บริการให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทั้งระบบ

๔. จัดทำคู่มือการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติในการป้องกันเด็กตกหล่น และประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในการป้องกันเด็กตกหล่นแก่หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๕. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานและบุคคลในพื้นที่ให้ครบถ้วน ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ความสำคัญของการศึกษา ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันเด็กตกหล่นและค้นหาเด็กตกหล่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๖. ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการดำเนินงานป้องกันเด็กตกหล่น รวมทั้งการค้นหาเด็กตกหล่นของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๗. เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการรับนักเรียน และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๘. ส่งเสริม สนับสนุนระบบการดำเนินงานแนะแนวการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด รวมทั้งการพัฒนาครูแนะแนวให้มีสมรรถนะในการแนะแนวการศึกษาต่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและครอบครัว และการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน การติดตาม ช่วยเหลือจนจบการศึกษาภาคบังคับ

๙. เสริมสร้างระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างผลการดำเนินงาน และการรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจัง ชัดเจน และต่อเนื่อง สอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการป้องกันเด็กตกหล่นของเขตพื้นที่การศึกษา

กำหนดนโยบายการรับนักเรียนเชิงรุก โดยการค้นหาเด็กตาม ทร.๑๔ และเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ แล้วลงเยี่ยมบ้านเพื่อแจ้งการนำเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กอายุถึงเกณฑ์ โดยความร่วมมือเครือข่ายทุกหน่วยงาน

จัดตั้งศูนย์ประสานงานการป้องกันเด็กตกหล่น และแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อประสานงานและรับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันเด็กตกหล่น

สำรวจและจัดทำข้อมูลสารสนเทศประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทั้งระบบ

สำรวจ นำเข้าและจัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กตกหล่นในเขตพื้นที่บริการให้สะดวกและสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งระบบ

จัดทำคู่มือการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติการป้องกันเด็กตกหล่น และประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการป้องกันเด็กตกหล่นแก่หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานและบุคคลในพื้นที่ให้ครบถ้วน ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ความสำคัญของการศึกษา ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันเด็กตกหล่น และค้นหาเด็กตกหล่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการดำเนินงานป้องกันเด็กตกหล่น รวมทั้งการค้นหาเด็กตกหล่นของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ส่งเสริม สนับสนุนระบบการแนะแนวการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด รวมทั้งการพัฒนาครูแนะแนวให้มีสมรรถนะในการแนะแนวการศึกษาต่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและครอบครัว และการดำเนินการส่งต่อนักเรียน การติดตาม ช่วยเหลือจนจบการศึกษาภาคบังคับ

เสริมสร้างระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม สรุปผลการดำเนินงาน และการรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่อง สอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ ๕ แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันเด็กตกหล่นของสำนักงานเขตพื้นที่

๑.๑ แนวทางการป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นของสถานศึกษา

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา ดังนี้

๑.๑.๑ ดำเนินงานเชิงรุกเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่น ที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการค้นหาเด็กตาม ทร.๑๔ และ เด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ ลงเยี่ยมบ้าน และติดตามประชากรวัยเรียน เพื่อแจ้งการนำเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กอายุถึงเกณฑ์ โดยการประสานงานเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๒ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และแต่งตั้งคณะทำงานจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อประสานข้อมูลเด็กตาม ทร.๑๔ และเด็กตกหล่น รวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สถานีตำรวจ และทีมสหวิชาชีพ เป็นต้น

๑.๑.๓ ประกาศแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา แจ้งเตือนผู้ปกครองล่วงหน้าในการส่งเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ ๗ เข้าเรียนก่อน ๑ ปีการศึกษา ติดตามการเข้าเรียน และการส่งต่อนักเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนด

๑.๑.๓ สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญของการศึกษา การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล

๑.๑.๔ สำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลสารสนเทศประชากรวัยเรียนตาม ทร.๑๔ และเด็ก ตกหล่น รวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการและนำเข้าไปในระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานต้นสังกัด

๑.๑.๕ เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการทำงานเชิงรุก ประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันเด็กไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา

๑.๑.๖ ส่งเสริมระบบการแนะแนวการศึกษา และการส่งต่อผู้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนรายบุคคลโดยการประสานบุคคลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๗ ดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพรายบุคคล โดยการประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๘ กำกับ ติดตาม สรุปลผลการดำเนินงานและการรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่องสอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการป้องกันเด็กตกหล่นของสถานศึกษา

ค้นหาเด็กตาม ทร.๑๔ และเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ ลงเยี่ยมบ้าน และติดตามประชากรวัยเรียน เพื่อแจ้งการนำเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กอายุถึงเกณฑ์ โดยความร่วมมือของเครือข่าย ความร่วมมือทุกหน่วยงาน

สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และแต่งตั้งคณะทำงานจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อประสานข้อมูลเด็กตาม ทร.๑๔ และเด็กตกหล่นรวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สถานีตำรวจ และทีมสหวิชาชีพ

ประกาศแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา แจ้งเตือนผู้ปกครองล่วงหน้าในการส่งเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ ๗ เข้าเรียนก่อน ๑ ปีการศึกษา ติดตามการเข้าเรียน และการส่งต่อนักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนด

สำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลสารสนเทศประชากรวัยเรียนตาม ทร.๑๔ และเด็กตกหล่น รวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวในพื้นที่บริการและนำเข้าในระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานสิ้นสังกัด

เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการทำงานเชิงรุกประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันเด็กไม่ให้เกิดตกหล่นทางการศึกษา

ส่งเสริมระบบการแนะแนวการศึกษาและการส่งต่อผู้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนรายบุคคลโดยการประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพรายบุคคล โดยการประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กำกับ ติดตาม สรุปผลการดำเนินงานและการรกรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่องสอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ ๖ แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันเด็กตกหล่นของสถานศึกษา

๑.๒ ครอบครัว ผู้ปกครอง

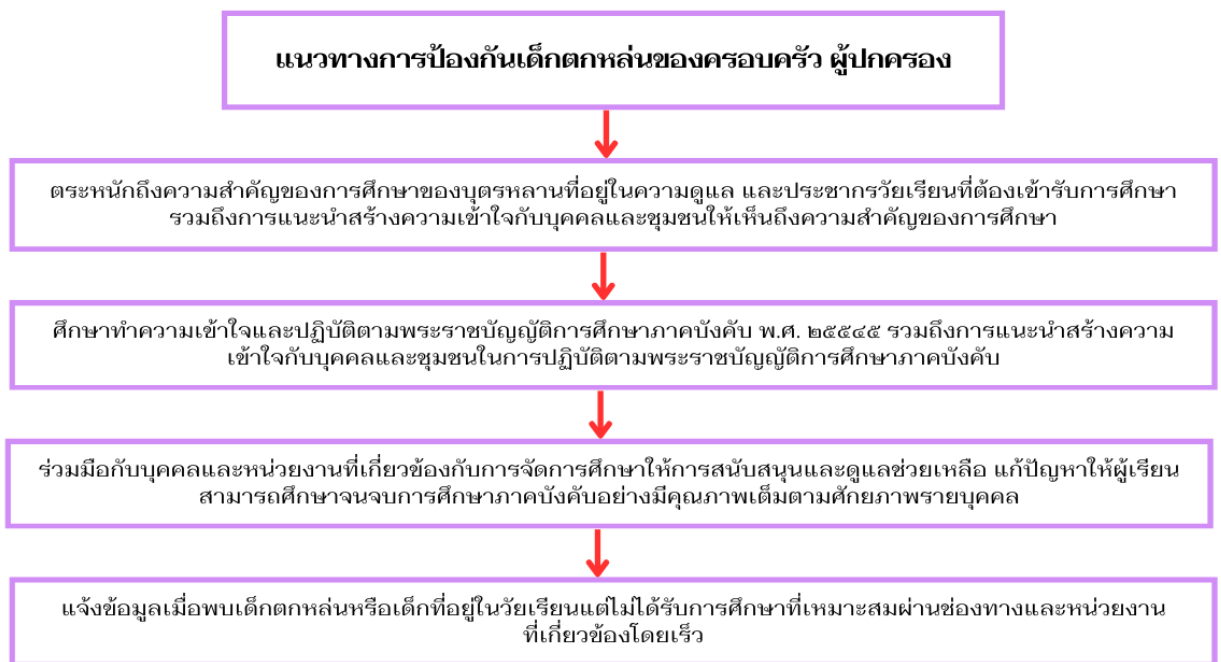
ครอบครัว หรือผู้ปกครองของประชากรวัยเรียน ที่ต้องเข้ารับการศึกษิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นทางการศึกษา ดังนี้

๑.๑.๑ ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาของบุตรหลานที่อยู่ในความดูแล และประชากรวัยเรียนที่ต้องเข้ารับการศึกษิต รวมถึงการแนะนำสร้างควมเข้าใจกับบุคคลและชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา

๑.๑.๒ ศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมถึงการแนะนำสร้างควมเข้าใจกับบุคคลและชุมชนในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

๑.๑.๓ ร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้การสนับสนุน และดูแลช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษิตจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพรายบุคคล

๑.๑.๔ แจ้งข้อมูลเมื่อพบเด็กตกหล่นหรือเด็กที่อยู่ในวัยเรียน แต่ไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมผ่านช่องทางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

ภาพที่ ๗ แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันเด็กตกหล่นของครอบครัว ผู้ปกครอง

๑.๓. ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วยบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดกตหล่นทางการศึกษา ดังนี้

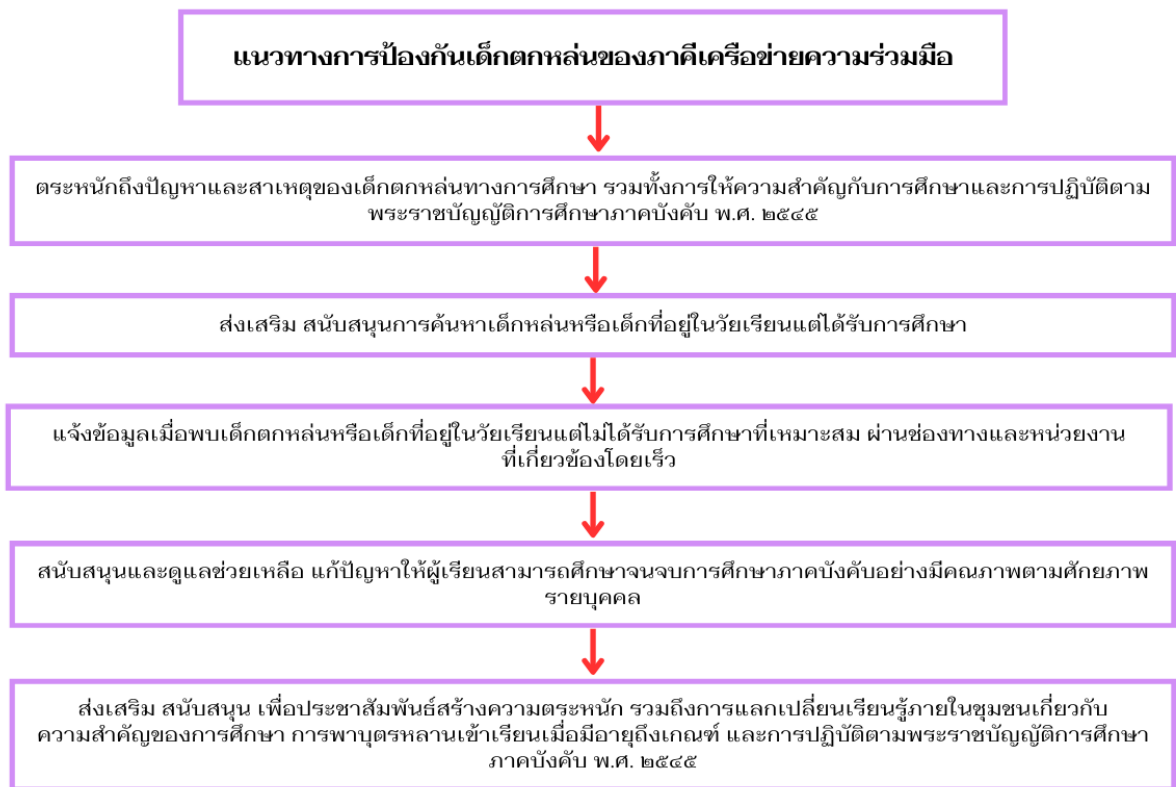
๑.๓.๑ ตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุของเด็กกตหล่นทางการศึกษา รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการศึกษา และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕

๑.๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุน การค้นหาเด็กกตหล่นหรือเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษา

๑.๓.๓ แจ้งข้อมูลเมื่อพบเด็กกตหล่นหรือเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ผ่านช่องทางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

๑.๓.๔ สนับสนุนและดูแลช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพตามศักยภาพรายบุคคล

๑.๓.๕ ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนัก รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา การพาบุตรหลานเข้าเรียนเมื่อมีอายุถึงเกณฑ์ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕

ภาพที่ ๘ แผนภูมิแสดงแนวทางการป้องกันเด็กกตหล่นของภาคีเครือข่าย

๒. แนวทางการป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษา ดังนี้

๑. กำหนดเป็นนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา “ไม่มีเด็กออกกลางคัน” ให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความจำเป็นของนักเรียน ผู้ปกครองและสภาพบริบทในพื้นที่

๒. ส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการดำเนินงานป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษา

๓. สำรวจตรวจสอบ และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือ แก้ปัญหา หรือส่งต่อไปยังสถานศึกษาอื่นได้โดยสะดวก

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน ดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาเป็นรายบุคคล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัด ให้สามารถป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ประสานงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ และจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษา

๗. ระดมทรัพยากร ทุนการศึกษา และระดมความคิดเห็น รวมทั้งความร่วมมือในการป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล

๘. สนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนวให้เป็นแบบเชิงรุกที่เชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีการแนะแนวอาชีพในอนาคตที่เป็นแนวโน้มและทิศทางของโลก ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล

๙. ประสานงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ และจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าระบบการศึกษา

๑๐. ส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการประเมินความเสี่ยงของเด็กก่อนเข้าเรียนเพื่อให้มีข้อมูลในการฝ้าระวังเด็กเป็นรายบุคคลทุกระดับการศึกษา

**แนวทางการป้องกัน ฝึกระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคัน
ที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**

กำหนดเป็นนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา "ไม่มีเด็กออกกลางคัน" ให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน และความจำเป็นของนักเรียน ผู้ปกครองและสภาพบริบทในพื้นที่

ส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการดำเนินงานป้องกัน ฝึกระวังเด็กออกกลางคัน และดูแล
ช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

สำรวจตรวจสอบ และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถ
เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือ แก้ปัญหา
หรือส่งต่อไปยังสถานศึกษาอื่นได้โดยสะดวก

เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ
บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อป้องกัน ฝึกระวังเด็กออกกลางคัน ดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่
กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดให้สามารถป้องกัน ฝึกระวัง
เด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นรายบุคคล
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมระบบการแนะแนวการศึกษาและการส่งต่อผู้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับให้สอดคล้องกับความต้องการ
จำเป็นของผู้เรียนรายบุคคลโดยการประสานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประสานงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ และจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)
เพื่อป้องกัน ฝึกระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

ระดมทรัพยากร ทุนการศึกษา และระดมความคิดเห็น รวมทั้งความร่วมมือในการป้องกัน ฝึกระวังเด็กออก
กลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
รายบุคคล

สนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนวให้เป็นแบบเชิงรุกที่เชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับการเรียนรู้ที่มี
ความหมาย มีการแนะแนวอาชีพในอนาคตที่เป็นแนวโน้มและทิศทางของโลก ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล

ประสานงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ และจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อป้องกัน
ฝึกระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

ภาพที่ ๑๐ แผนภูมิแสดงแนวทางฝึกระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

สถานศึกษา

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต ๒ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ดังนี้

๑. กำหนดแนวทางการดำเนินการ “ไม่มีเด็กออกกลางคัน” เพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็ก ออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

๒. สำรวจตรวจสอบ และนำเข้าสู่ข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือ แก้ปัญหา หรือส่งต่อไปยังสถานศึกษาอื่นต่อได้โดยสะดวก

๓. สำรวจความขาดแคลน ปัญหาและความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล ดำเนินการสนับสนุน การระดมทรัพยากร การจัดหาทุนการศึกษา ระดมความคิดเห็น รวมทั้งความร่วมมือในการป้องกัน ฝ้าระวังเด็ก ออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคันที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาที่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล

๔. ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อป้องกัน ฝ้าระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็ก ออกกลางคัน ที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นรายบุคคลอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ครอบคลุมและทั่วถึงนักเรียนทุกคน

๕. ปรับหลักสูตร โครงสร้างเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น (Flexibility of Education) เรียนแบบประคับประคองให้เด็กสามารถเรียนร่วมกับการทำงานช่วยเหลือครอบครัวมากยิ่งขึ้น อาจเป็นการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning)

๖. ครูควรจัดการเรียนรู้เป็นโปรแกรมเฉพาะบุคคล (Individual Program) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ข้อจำกัด และความต้องการจำเป็นของนักเรียนเป็นรายบุคคล

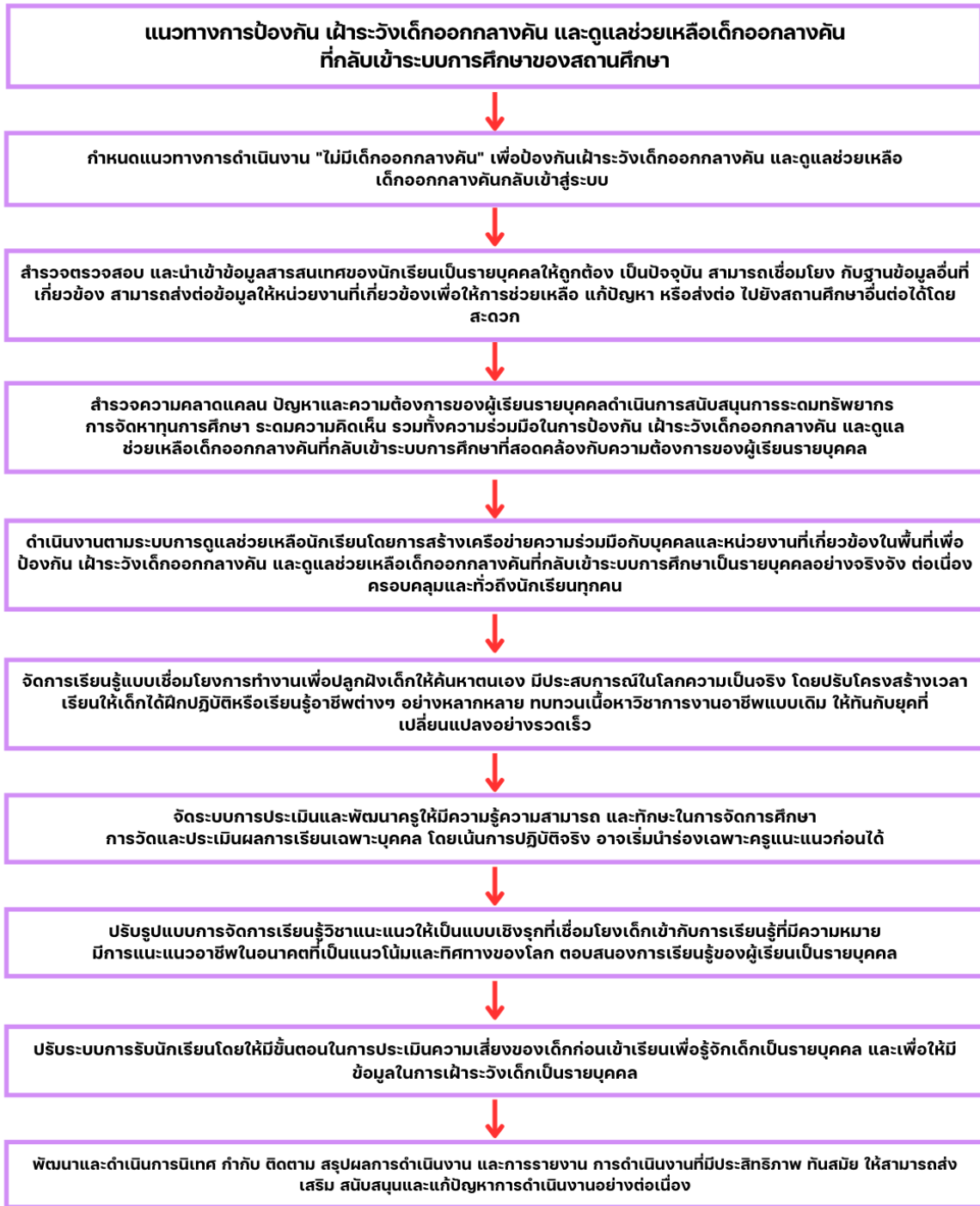
๗. จัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงการทำงานเพื่อปลูกฝังเด็กให้ค้นหาตนเอง มีประสบการณ์ในโลกความเป็นจริง โดยปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติหรือเรียนรู้อาชีพต่างๆ อย่างหลากหลาย ทบทวนเนื้อหาวิชาการงานอาชีพแบบเดิมให้ทันกับยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๘. จัดระบบการประเมินและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนเฉพาะบุคคล โดยเน้นการปฏิบัติจริง อาจเริ่มนำร่องเฉพาะครูแนะแนวก่อนได้

๙. ปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนวให้เป็นแบบเชิงรุก ที่เชื่อมโยงเด็กเข้ากับการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีการแนะแนวอาชีพในอนาคตที่เป็นแนวโน้มและทิศทางของโลก ตอบสนองการเรียนรู้ ของผู้เรียน เป็นรายบุคคล

๑๐. ปรับระบบการรับนักเรียนโดยให้มีขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงของเด็ก ก่อนเข้าเรียน เพื่อรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล และเพื่อให้มีข้อมูลในการฝ้าระวังเด็กเป็นรายบุคคล

๑๑. พัฒนาและดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม สรุปลผลการดำเนินงาน และการรายงานการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ให้สามารถส่งเสริม สนับสนุนและแก้ปัญหาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ ๙ แผนภูมิแสดงแนวทางฝึกระวังเด็กออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กออกกลางคัน ที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาของสถานศึกษา

